

Het district Antwerpen, de kern van een moderne, leefbare en bruisende stad

---

Inleiding

De districten hebben hun plaats in de stad veroverd. Ze oefenen de eigen bevoegdheden op een professionele manier uit, zorgen voor een nauw contact tussen de burger en de stedelijke overheid, leggen eigen accenten inspelend op lokale noden en creëren de ruimte om een eigen innovatief beleid te voeren. Antwerpen neemt binnen de negen districten een bijzondere plaats in. Het is niet alleen het grootste district, het vormt ook de historische kern van de stad. Maar evenzeer herbergt het district Antwerpen een enorme verscheidenheid aan wijken met een grote diversiteit aan achtergronden, sociaaleconomische profielen, leeftijden, bebouwing en gemeenschapsvoorzieningen. Het district detecteert zeer flexibel de noden speelt hierop in.

Het district is het bestuursniveau dat het dichtst bij de bewoner staat, en het heeft daardoor een zeer specifieke rol te vervullen. We willen de bewoners ten volle bij het beleid van het district betrekken. Participatie van de bewoners staat daarom zowel in de beleidsvoorbereiding als bij de uitvoering hiervan centraal. Hiermee versterken we de kwaliteit van het beleid en geven we de burger eigenaarschap van dit beleid. De afgelopen legislatuur heeft het district hier met de burgerbegroting baanbrekend werk verricht dat we ook deze legislatuur willen verderzetten.

Een stad is pas stad als ze ook een gemeenschap kan vormen. Antwerpen dient een gemeenschappelijk huis te zijn. Alle inwoners van het district dienen zich als Antwerpenaar, als burger, als gemeenschap te herkennen en erkend te voelen in Antwerpen. Dit lukt als we alle buurten bij het stadsleven betrekken en we het Nederlands als gemeenschappelijke taal hanteren.. Of men nu op Luchtbal, het Kiel of in het historisch centrum woont, of men nu pas in de stad is aangekomen of hier al altijd heeft gewoond, de stad met zijn heden en verleden moet voor iedereen een thuis zijn waar iedereen zich ook verantwoordelijk voor voelt en waar samen een toekomst wordt uitgebouwd. Bevoegdheden als sport, jeugd, senioren maar in het bijzonder cultuur hebben deze gemeenschapsvorming als uitgangspunt

De zorg voor een deugdelijk en goed aangelegd openbaar domein blijft één van de hoofdtaken van het district. We blijven het hoge tempo aan investeringen van de vorige zes jaar verderzetten. Veiligheid, comfort en aandacht voor alle deelnemers aan het verkeer maar vooral de zwakke weggebruiker staan hierbij centraal. De stad moet zowel voor zijn bewoners als bezoekers als voor de handelaars bereikbaar zijn, waarbij de omstandigheden dicteren welke verkeersmodi de meeste ruimte krijgen met het STOP-principe als uitgangspunt. We geven ruimte terug aan de voetgangers, voeren een actief fietsbeleid met een stevig investeringsplan, zetten in op deelsystemen en nieuwe vormen van mobiliteit maar laten ook ruimte voor bewoners en bezoekers die een auto nodig hebben.

Ook Antwerpen staat de volgende jaren voor de uitdaging om in te zetten op klimaatadaptatie en op het aangenamer en duurzamer maken van de leefomgeving. Veel van ons grondgebied werd in het verleden bovenmatig verhard, wat o.a. nefast was voor de waterhuishouding. We zetten de volgende jaren sterk in op een doordacht integraal groenbeleid waarbij ontharden van het openbaar domein en uitbreiden van het stedelijk groen het uitgangspunt worden

Het district is er voor zijn burgers

Een van de kerntaken van het district is het samenbrengen van haar bewoners. Essentieel hierbij is dat de burger ruimte krijgt om zich te ontplooien, dat er ontmoetingsplaatsen worden gecreëerd en dat er rekening wordt gehouden met die bewoner. Om dit waar te maken hanteren we bij alle beleidsdomeinen een aantal uitgangspunten.

1. Als district zetten we ons uiteraard in voor gelijke rechten, ongeacht gender, functiebeperkingen, leeftijd, afkomst of seksuele geaardheid. Zo neemt het district bijvoorbeeld deel aan de schrijfacties van Amnesty International en hangt het op 17 mei de regenboogvlag uit.
2. Het district creëert een buurtgevoel door het ondersteunen van lokale initiatieven om burgers samen te brengen en elkaar te laten ontmoeten. Buren leren elkaar kennen en ondersteunen, en de overheid inschakelen bij problemen. Alleenstaanden en families moeten zich goed voelen bij elkaar en in wederzijds respect samenleven.
3. Ook met Antwerpenaren met een beperking wordt rekening gehouden in alle onderdelen van de districtsbevoegheden. Bij de aanleg van het openbaar domein wordt steeds gekeken of het voor iedereen bereikbaar en bruikbaar is. Bij de inrichting van speeltuinen wordt rekening gehouden met kinderen met een beperking.
4. We werken samen met de wijkgerichte werking die van de stad uitgaat.
5. Verenigingen die hun lokalen beveiligen kunnen beroep doen op de expertise van het district. Initiatieven rond BIN's (BuurtInformatieNetwerken) worden door het district met advies en overleg ondersteund. Bij de eigen werven zijn we extra alert voor mogelijke veiligheidsproblemen.
6. Armoede en eenzaamheid zijn reële problemen in ons district. Het district is hiervoor alert en kaart dit aan bij de bevoegde instanties of hulpverleningsorganisaties.

Participatie vormt de ruggengraat van het beleid

Bewoners die in dialoog oplossingen zoeken zorgen voor een grotere meerwaarde voor ons district dan wanneer er van bovenuit beslissingen worden genomen over de hoofden van de Antwerpenaren heen. Hiermee versterken we ook het vertrouwen van de Antwerpenaren in het bestuur en zorgen we voor een betere besluitvorming. Ons district is geen eigendom van een bestuur maar wordt gedeeld door alle Antwerpenaren. We verhogen hun betrokkenheid door hen deel te laten nemen aan beslissingen, de verantwoordelijkheid te delen en door hen meer zeggenschap te geven in hun eigen district. We zetten in op actief burgerschap en creëren een draagvlak voor beslissingen.

7. Er werd reeds sterk ingezet op meer inspraak bij projecten openbaar domein. Inspraak wordt georganiseerd vanaf het allereerste moment en op het voorontwerp. Nadien volgt informatie over het definitief ontwerp en de planning van de werf. De ervaring leert dat dit projecten beter maakt. We gaan de uitdaging aan om meer mensen vroeger in het proces te betrekken en tot later in het proces ruimte te laten voor inspraak.
8. Participatie wordt scherpgesteld. Inspraak voor burgers is resultaatgericht. Het proces van inspraak wordt goed bewaakt.
9. Het district maakt actief gebruik van allerhande inspraak- en participatietechnieken, afhankelijk van het beoogde doel of de kwestie die voorligt. Er worden ook zoveel mogelijk, maar uitsluitend, digitale werkmethodes gebruikt. Het district is een lerende organisatie die zijn goede praktijken verder uitwerkt en de onbruikbare of achterhaalde technieken bijstuurt of laat vallen. We onderzoeken nieuwe participatiemethodieken.
10. Het proces om het potentieel van de gedeelde kennis van burgers ten volle te benutten is niet eenvoudig in goede banen leiden. Om van burgerparticipatieprojecten een succes te maken, investeren we in een kwalitatieve ondersteuning van de administratie van ons district.
11. Naast openbaar domein wordt ook in andere beleidsdomeinen participatie ten volle ingezet, zoals bijvoorbeeld bij het ontwerp van speelweefselplannen, bij cultuurprojecten of de aanleg van sportterreinen.
12. Onder de vorm van Vliegende Colleges bezoeken we de verschillende wijken in het district meerdere keren gedurende de bestuursperiode.
13. Met de Vliegende Colleges bezoeken we de eerste maanden van de bestuursperiode alle wijken. Hierbij wordt een ontwerp van de meerjarenplanning en meerjarenbegroting expliciet aan de bewoners voorgelegd.
14. De burgerbegroting is een inspiratie voor het bestuur en werkt bestuursversterkend. De burgerbegroting blijft een speerpunt van onze participatiewerking. We besteden hieraan 10% van onze totale begroting, ook bij stijgende dotatie.
15. We evalueren de burgerbegroting met de bedoeling die effectief te versterken en eventueel uit te breiden. Een budgettaire uitbreiding is na deze evaluatie mogelijk.
16. We betrekken nog meer inwoners bij de burgerbegroting en zetten extra voortrajecten op om specifieke doelgroepen te bereiken, onder andere mensen die niet actief zijn in verenigingen. Het online gedeelte wordt uitgebreid.
17. Er wordt bij de burgerbegroting nog sterker ingezet op samenwerking in functie van projecten en op de kwaliteit van die projecten. De gerealiseerde projecten worden uitgebreid in de kijker gezet.
18. Ook op straat moeten de burger en het bestuur van ons district op natuurlijke wijze in elkaar overvloeien. Dit geldt ook voor zeggenschap en eigenaarschap van de bewoners in

Antwerpen. Het 'Recht om uit te dagen'-project doet precies dat. Bewoners kunnen het districtsbestuur uitdagen om een bestaande publieke taak in hun wijk of buurt in samenwerking met het district op zich te nemen.

19. In vele wijken bestaan actieve buurtcomités. Het district werkt hier intensief mee samen. In de wijken waar deze comités niet bestaan worden extra inspanningen geleverd om de bewoners van deze buurt al dan niet georganiseerd even intensief bij het beleid te betrekken.
20. Het district ondersteunt de adviesraden door financiën, personeelstijd en vorming voor hen te voorzien. Er kunnen hen ook een aantal nieuwe werkvormen aangereikt worden. Dit moet de adviesraden in staat stellen om kennis en een netwerk op te bouwen en voluit aan advisering te doen.
21. De adviesraden worden beter betrokken bij het raadswerk door hen specifiek uit te nodigen voor algemene en bijzondere raadscommissies. Ze krijgen de mogelijkheid om hun formele adviezen toe te lichten.

Het district in dialoog met zijn burgers

Iedere overheid heeft de plicht op een heldere en open manier met zijn burgers te communiceren. De burger heeft recht op zo ruim mogelijke en toegankelijke informatie. Willen we dat de burger mee zijn schouders onder het bestuur zet, dan moet die burger ook weten wat het districtsbestuur doet. Deze communicatie, opgesteld in een begrijpbare taal, brengt een gezonde dialoog met de burger tot stand.

22. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan correcte informatie rond werken in het openbaar domein. Naast de eigen acties ziet het district er op toe dat aannemers hierbij hun verantwoordelijkheid ten volle dragen. De werken van nutsbedrijven worden nauwer opgevolgd.
23. De 'Staat van de straat' en groenvoorziening wordt op een zo transparant mogelijke manier publiek toegankelijk gemaakt.
24. Inspraak en participatie staat of valt met informatie. Het district voorziet in een goede en geactualiseerde informatievoorziening bij ieder project en voorziet in voldoende technische informatie bij inspraaktrajecten. Ook de begroting wordt op een heldere manier gecommuniceerd.
25. De kleine communicatiebudgetten voor wijkverenigingen en de ondersteuning van de grotere wijkkranten integreren we tot één subsidiereglement.
26. Verslagen, uitnodigingen, documenten en presentaties van de raad worden actief publiek beschikbaar gesteld. Verslagen en documenten van het college worden snel, volledig en actief ter beschikking gesteld van raadsleden en inwoners.

Een innovatief district

Het district Antwerpen is een uitermate geschikt laboratorium. Moderne technieken, digitale toepassingen en digitaal verzamelde data zorgen voor een innoverend beleid dat in eerste instantie een meerwaarde biedt voor de burger. Antwerpen, en in het bijzonder het district Antwerpen, dient aan de top te staan van een intelligente en performante stedelijke omgeving.

27. Het district Antwerpen promoot zich als slim district met een 'smart zone'. Digitale innovaties helpen om de verlichting en de signalisatie te verbeteren, voertuigen te geleiden, toegang te regelen maar ook om gevaarlijke situaties te detecteren en in te grijpen waar nodig. Daarbij worden alle beschikbare data gebruikt om op een constructieve manier beleid te voeren, met respect voor de privacy van de burger. Deze data zijn afkomstig van stedelijke diensten maar ook van externe partners.
28. Smart city-toepassingen en alle beschikbare data worden gebruikt bij beleidsvorming. Data kunnen binnen bepaalde wettelijke grenzen ter beschikking worden gesteld van burgers die bepaalde projecten willen opzetten.

Een gezond financieel beleid

Het district wordt gefinancierd op basis van een dotatie uit hoofdzakelijk stedelijke en in mindere mate Vlaamse middelen. Net zoals ieder bestuur dient het district verantwoord en zuinig met deze middelen om te springen. Deze middelen moeten ingezet worden om de opdracht en de doelstellingen van het district optimaal te verwezenlijken.

29. Het district voert een gezond financieel beleid dat een goed evenwicht voorziet tussen investeringen en exploitatie. Het district heeft een grote opdracht in de aanleg en het onderhoud van het openbaar domein en wat groenvoorziening betreft. Hiervoor dienen voldoende middelen voorzien te worden.
30. Door de integratie van nieuwe bevoegdheden dienen de subsidiereglementen geherformuleerd te worden. Ze moeten opnieuw op elkaar worden afgestemd. Dit vertrekt vanuit volgende principes:
  - Voor bewoners is er slechts één loket.
  - Er wordt bij de opstelling van de nieuwe reglementen een participatief traject doorlopen.
  - We zetten sterk in op projectsubsidies
  - In de beleidsdomeinen sport en jeugd worden een aantal werkingssubsidies overgedragen. Deze blijven behouden.

De districtsraad ten volle waarderen

De meerderheid verbindt er zich toe om de districtsraad, zowel meerderheid als oppositie, optimaal bij de beleidsvorming te betrekken. Maar ook de burger moet bij deze werking betrokken worden. Het districtsbestuur zorgt voor een performante, correcte en doelgerichte werking van de administratieve diensten die het district ondersteunen.

31. Projectdefinities worden maximaal voorgelegd aan de raad binnen de bevoegdheden van deze raad. In ieder geval worden projectdefinities toegelicht en besproken op de bijzondere raadscommissies.
32. Het district maakt voluit gebruik van haar adviesbevoegdheid over alle domeinen die het district aanbelangen. Adviezen worden steeds gegeven door de districtsraad.
33. Aan het begin van de legislatuur wordt geïnvesteerd in de raadsleden: we zorgen voor opleidingen en uitgebreide informatie over de bestaande beleidsinstrumenten binnen de verschillende bevoegdheden.
34. Burgers kunnen voor de districtsraad een punt aanbrengen. Deze mogelijkheid breiden we uit. We richten open raadscommissies in waar bewoners actief mee in discussie kunnen gaan met raadsleden.
35. De voorzitter van de raad is een volwaardige functie, uit te voeren door een mandataris zonder uitvoerend mandaat.

Burgerlijke stand

Districten zijn exclusief bevoegd voor de burgerlijke stand. Naast het plichtsbewust uitvoeren van deze wettelijke opdrachten wil het district ook bijzonder veel zorg besteden aan de huwelijksceremonies.

36. We bekijken hoe we de burgerlijke huwelijken kunnen personaliseren op vraag van koppels, uiteraard binnen de wettelijke toegelaten marges en de mogelijkheden die praktisch haalbaar zijn binnen de Stad Antwerpen.

Jeugd

Kinderen en jongeren zijn de toekomst. We hebben een groot vertrouwen in hun creativiteit en goede wil. Daarom ondersteunen we hen en hun initiatieven. We hanteren een aantal uitgangspunten om het jeugdbeleid van het district vorm te geven:

- Het district waarborgt een ruim en laagdrempelig aanbod voor kinderen en jongeren. Bij voorkeur steunen we het aanbod van jeugdorganisaties. Daarnaast organiseren we zelf activiteiten. Er is extra aandacht voor jongeren met een beperking. We ondersteunen een buddysysteem binnen het jeugdwerk.
- De kinderrechten vormen de basis van ons beleid, ze worden steeds gerespecteerd en bewaakt. Zo staan alle initiatieven die het district neemt of ondersteunt ook open voor kinderen en jongeren zonder geldig verblijfsstatuut.
- Een goed jeugdbeleid dat inzet op inspraak en participatie en een open houding van beleidsmakers naar jongeren toe zijn twee instrumenten om deze uitdaging aan te gaan. Jongeren zijn mede-eigenaar van het district. We vertrouwen en waarderen hen zodat het niet enkel een beleid voor maar ook door hen is.
- We benadrukken de grote waarde van vrijwilligers in het jeugdwerk.
- Jeugd is, net zoals senioren, een horizontaal thema: ook in andere beleidsdomeinen houden we altijd rekening met de noden en wensen van kinderen en jongeren.

37. De jeugdraad vormt de kern van de participatie en van de advisering over en door kinderen en jongeren. We werken samen met jongeren en met de jeugddienst aan een sterke structuur en dito dynamiek voor de jeugdraad.
38. De jeugdraad vormt een afspiegeling van de grote diversiteit aan jongeren binnen het district. Daar zetten we hard op in. Groepen die we niet bereiken, proberen we via andere participatiekanalen te beluisteren. De jeugdraad organiseert dit zo goed mogelijk. We waken erover dat alle wijken betrokken zijn.
39. Het district engageert zich om steeds binnen de maand een gemotiveerd antwoord te geven op adviezen.
40. De jeugdraad, het jeugdwerk, jeugdverenigingen, scholen, huizen van het kind... worden actief uitgenodigd op de commissies van de districtsraad. Ze kunnen er als expert of ervaringsdeskundige het woord nemen. We tonen in al onze initiatieven waardering voor de inzet van jongeren en willen zo hun betrokkenheid verhogen.
41. Het district organiseert overleg tussen de verschillende jeugdverenigingen zodat deze op elkaars noden en sterktes kunnen inspelen.
42. In wijken met problemen gaan we op zoek naar partners om jeugdwerking uit te bouwen. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van convenanten met duidelijke afspraken. De jeugdwerking moet erop gericht zijn de zelfstandigheid van jongeren te verhogen, hen te ondersteunen in hun schoolcarrière en hun ondernemingszin te vergroten.
43. We laten kinderen en jongeren het aanbod dat we voor hen voorzien mee evalueren.
44. De communicatie over en voor de jeugd, jeugdwerkingen en -verenigingen is aangepast aan de doelgroep en is zo laagdrempelig mogelijk.
45. De jeugddienst zet experimenten op in functie van participatie. Dit zijn bij uitstek leerkansen voor alle betrokkenen. Ook bieden we jeugdorganisaties vorming en coaching aan om zelf met participatie aan de slag te gaan.

46. Participatie van jongeren loopt horizontaal over de bevoegdheden, met extra aandacht voor de (her)aanleg van openbare ruimtes.
47. De werkingssubsidies voor het niet professioneel jeugdwerk worden overgedragen naar het district. Deze werkingssubsidies zijn essentieel voor de verenigingen, we zetten ze dan ook verder en bekijken waar extra investeringen mogelijk en nodig zijn. Daarnaast voorzien we in uitgebreide projectmiddelen.
48. Ook voor projecten die bruggen tussen gemeenschappen bouwen, voor initiatieven rond 'kruispuntjeugdwerk' en het werken met specifieke doelgroepen (jeugdzorg, contacten met asielcentra, pleegzorg...) zetten we extra projectmiddelen of convenanten in.
49. Via convenanten voorzien we een ruim aanbod aan vakantiewerkingen. Om het aanbod tijdens de vakanties bekend te maken, worden 'kindervakantiesalons' georganiseerd door en voor alle partners die zich inzetten voor vrije tijd en welzijn van kinderen en jongeren. Het aanbod wordt gebundeld per wijk. Het district ondersteunt deze initiatieven.
50. We zorgen overal in ons district voor speelgelegenheid op wandelafstand. Daarbij streven we onder meer naar een avontuurlijk speelplein per wijk, bijvoorbeeld een wilgwam, hopen zand, wadi's of andere aanleidingen om met water te spelen.
51. Voor heel wat wijken werden al speelweefselplannen opgesteld. Ook voor de nu nog ontbrekende wijken zullen speelweefselplannen worden opgesteld, steeds in samenspraak met de kinderen en jongeren. Er wordt op basis van die plannen een uitgebreid actie- en investeringsplan voor de komende zes jaar opgesteld.
52. Jeugdverenigingen worden uitgenodigd om hun lokalen te evalueren. Op basis hiervan worden prioriteiten opgesteld voor renovatie en investeringen. We faciliteren jeugdverenigingen ook bij het zoeken naar (nieuwe) locaties met voldoende ruimte om hun werking uit te bouwen. Antwerpen heeft zelf heel wat panden en gronden, maar we brengen jeugdverenigingen ook in contact met eigenaars van privé-panden en -gronden.
53. Wanneer het district tussenkomt in de huisvesting van jeugdverenigingen stellen we meerdere doelen voorop, zoals een verhoogde zelfwerkzaamheid voor de vereniging of de creatie van meerwaarde voor zoveel mogelijk inwoners. We zorgen er daarom voor dat vooral nieuwe lokalen zo multifunctioneel mogelijk zijn zodat ook particulieren of andere verenigingen ze kunnen huren en gebruiken.
54. Via de burgerbegroting hebben we vastgesteld dat er nood is aan huiswerkbegeleiding. Het district bekijkt hoe dit verder kan worden uitgebouwd en gaat hiervoor actief op zoek naar partners.
55. Het district zoekt een partner voor inclusieve speelweken. Er wordt verder ingezet op de modernisering en uitbreiding van het speelaanbod in het district. Speeltuinen die deels of geheel voorzien zijn voor kinderen met een functiebeperking krijgen extra aandacht. Kinderen met of zonder beperking worden zoveel mogelijk aangemoedigd om samen te spelen.
56. Bij elke vernieuwing van een wijk of van een groep straten wordt er ruimte voorzien voor kinderen en jongeren. Dat kunnen kleine of middelgrote sport- en speeltoestellen (speeltuigen, basketringen, minivoetbalgoals, skate-toestellen...) zijn maar ook plekken voor urban culture (graffitimuren).

Sport

Sport en recreatie hebben een positieve impact op de fysieke en mentale gezondheid van de mensen. Sporten in groepsverband draagt bij tot sociale cohesie. We willen de mensen verleiden om meer te bewegen. En sport is ook leuk.

57. Het district ontwikkelt een sportvisie op maat van elke wijk om lokaal zoveel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen. In nauwe samenwerking met de stad wordt een jaarplanning opgemaakt van lokale en bovenlokale sportevenementen. De inwoners van het district moeten steeds op de eerste rij kunnen staan als er sportmanifestaties in hun district plaatsvinden.
58. De lokale sportraad is een partner in het beleid van het district en werkt actief mee aan de uitwerking van het sportbeleid en de omzetting van ideeën en concepten in concrete lokale acties. Hierbij doet zij beroep op de talrijke vrijwilligers in de wijken die hun steentje willen bijdragen.
59. De voorkeur van het district gaat uit naar kleinschalige infrastructuur die makkelijk in te plannen en zo laagdrempelig mogelijk is, los van leeftijd of geslacht. Op zulke plekken kunnen verschillende generaties elkaar ontmoeten, al dan niet in een georganiseerd kader, bijvoorbeeld op vaste uren. Deze wijkspportactiviteiten moeten bewoners aanzetten om te bewegen, met de nadruk op jongeren en senioren maar ook op nieuwkomers die zo kennis maken met onze sporten en ontspanningsmogelijkheden.
60. We ondersteunen initiatieven om mensen die traditioneel weinig of niet sporten aan te zetten om deel te nemen aan sportactiviteiten. Daarbij denken we aan mensen met een beperking, senioren, (ex)verslaafden, maar ook aan mensen die financiële beperkingen ondervinden, en aan jonge ouders die vaak met organisatorische problemen zoals een gebrek aan naschoolse opvang of vakantieprogramma's worden geconfronteerd.
61. Het district ondersteunt lokale sportevenementen die sterk gemeenschapsvormend zijn en die randactiviteiten mogelijk maken voor alle bewoners. Clubs die door het jaar heen sporters opleiden om aan deze wedstrijden deel te nemen, krijgen steun om zoveel mogelijk bewoners te bereiken en infrastructuur te vinden.
62. Bij de aanleg van buurtpleintjes moet er rekening worden gehouden met de vraag van buurtbewoners om ruimte te voorzien voor spontane sportbeleving.
63. Bij de inrichting van het openbaar domein wordt gestreefd naar de inplanting van lokale (multi-)sportvelden, al dan niet in co-beheer met lokale sportverenigingen. Als private ondernemers sportclubs willen vestigen of uitbouwen in het district en deze mee open willen stellen (al dan niet betalend) voor lokale sporters, kan het district met de sportraad onderzoeken hoe dit gefaciliteerd kan worden, bijvoorbeeld door een fietsenstalling te voorzien of door andere ingrepen.
64. Het district wil sportbeoefening na school stimuleren door het sensibiliseren van de scholieren en het organiseren van lokale sportwedstrijden en door scholen en verenigingen te stimuleren om hun infrastructuur buiten de schooluren of teamtrainingen te delen. Dit moet ook ten goede komen van de lokale bewoners.
65. Het district biedt, in samenwerking met andere districten, meer routes aan voor recreatieve activiteiten (lopen, fietsen, wandelen...). Deze routes kunnen veelzijdig worden gebruikt en vermijden conflicten tussen verschillende types gebruikers en hebben extra aandacht voor ecologie. Deze routes zijn voor diverse conditieniveaus beschikbaar en kunnen gemakkelijk teruggevonden worden.

66. Waar mogelijk wordt een loopparcours voorzien met een degelijke ondergrond en goede verlichting, zodat ze het hele jaar door gebruikt kan worden, zonder risico op blessures of valpartijen.
67. In het publieke domein worden sporttuigen en fit-o-meters verspreid zodat zowel recreatieve wandelaars als actieve sporters ze kunnen gebruiken, ongeacht hun leeftijd of fysieke fitheid.
68. We bekijken of we in het district een open toegankelijke openlucht wielerpiste kunnen oprichten in combinatie met BMX- en skatefaciliteiten.
69. In de vorige bestuursperiode werd al fors ingezet op het bouwen van nieuwe outdoor-infrastructuur. We zetten dit beleid verder en zorgen voor extra aanleg van kunstgrasvelden waar nodig. We vragen daarbij uitsluitel over het al dan niet kankerverwekkend karakter van de rubbergranulaatkorrels die bij kunstgrasvelden gebruikt worden.
70. Via onder andere trainerscursussen worden lokale sportverenigingen ondersteund om voldoende medewerkers te vinden en op te leiden, of om eigen leden te laten doorgroeien tot trainer of coach.
71. We promoten cursussen die de veiligheid bevorderen en het risico verminderen bij recreatieve en sportieve activiteiten (bijvoorbeeld 'leren zwemmen' en waterveiligheid).
72. Het district laat mensen kennis maken met verschillende sporten via diverse sportinitiaties.
73. De stad zal ongetwijfeld een Eeuwfeest 2020 opzetten rond de VII Olympiade die in 1920 in Antwerpen werd gehouden. Als district nemen ook wij daar een belangrijke rol in op naar de buurt toe.

Lokale economie

Het district Antwerpen vormt de kern van de winkel- en uitgaansstad Antwerpen. Hier vind je de belangrijkste winkelkernen. Dit fijnmazig economisch weefsel geeft Antwerpen haar specifiek karakter en maakt een essentieel onderdeel van het stadsleven uit. Op een evenwichtige manier combineren we de woonstad met een stad waar winkels floreren en waar er een boeiend en levendig uitgaansleven is. Daarbij hebben we niet alleen oog voor de winkelcentra en de uitgaansbuurten in de stadskern, maar waken we er ook over dat de winkelcentra in de verschillende wijken voldoende zuurstof krijgen.

74. Ons district luistert naar ondernemers en houdt rekening met hen. We zetten via een middenstandsraad een structureel overleg op tussen de ondernemers en het districtsbestuur. Dit houdt in dat zowel de stad als het district zoveel mogelijk proberen in te spelen op de vragen en noden van ondernemers. Zeker bij wegenwerken moet de stem van de ondernemers gehoord worden.
75. Als district willen wij de contacten tussen ondernemers en andere stedelijke en/of overheidsdiensten verbeteren.

76. Het district zet in op het coachen en begeleiden van startende ondernemers. Het doel van die coaching moet zijn deze starters hun droom te helpen realiseren. Niet door hen het eigenlijke werk uit handen te nemen, maar wel door de weg te wijzen en hen te begeleiden zodat ze de volgende keer de juiste weg onmiddellijk zelf vinden
77. Handelaarsverenigingen zijn belangrijk om handelsstraten in beweging te krijgen. Als er in een handelsstraat geen (actieve) handelaarsvereniging is, trekken we als district aan de kar. We ondersteunen deze verenigingen waar nodig en zetten als district met hen een structurele samenwerking op waarbinnen we samen projecten voorbereiden.
78. Een stad leeft altijd, dus ook 's avonds. Dit geldt zeker voor ons district. We willen dat men ook 's avonds die dingen kan doen waarin men goesting heeft. We ondersteunen de handelaarsverenigingen bij het opzetten van shoppingavonden.
79. Naast klassieke markten zorgen we voor meer gespecialiseerde kwaliteitsmarkten in heel ons district. We versterken de klassieke (wekelijkse) markten door de marktdagen te herschikken en het openbaar vervoer hierop af te stemmen. Waar mogelijk worden markten gegund via een concessie. De potentie van de verschillende markten wordt onderzocht via een studie. Op basis hiervan wordt een toekomstplan opgemaakt. We richten ons daarbij onder meer op buurten met een gekende nood zoals Luchtbal.
80. Als district willen we onderzoeken of een permanente overdekte markt haalbaar is.
81. We promoten commerciële belevingsgebieden vanuit de eigen sfeer van de verschillende wijken.
82. We steunen korte keten- en deelinitiatieven.

Toerisme

Het historisch centrum van de stad Antwerpen ligt in ons district en vormt een toeristische aantrekkingspool met een internationale uitstraling. De verantwoordelijkheid om het nationaal en internationaal toerisme te promoten ligt bij de stad waarbij het district een ondersteunende rol kan spelen. Maar ook de andere wijken hebben een interessant toeristisch aanbod.

83. De wijken buiten het stadscentrum worden gepromoot via hun lokale troeven. We denken hierbij aan het Sint-Annastrand op Linkeroever, groengebieden als Mastvest in de Tentoonstellingswijk, winkelstraten met een zeer specifiek aanbod zoals de Handelsstraat, of het architecturaal erfgoed in de Tentoonstellingswijk.
84. Via digitale toepassingen zoals de sprekende standbeelden worden stakeholders betrokken en onze geschiedenis en cultuur in de verf gezet.
85. Verschillende wijken in onze stad hebben bijzonder erfgoed of een bijzonder verleden. Via kleinschalige evenementen wordt dit roerend en onroerend erfgoed onder de aandacht gebracht. Hierbij wordt samengewerkt met naburige districten. Tijdens een jaarlijks kunstenfestival betrekken we lokale horeca en handelaars en brengen we minder bekende wijken onder de aandacht.

Cultuur

In het district Antwerpen, het centrum van de belangrijkste stad van Vlaanderen, staan kunst en cultuur centraal. Het district streeft ernaar om haar inwoners op zoveel mogelijk plekken uitingen van kunst en cultuurbeleving te laten beleven. Dit kan onder alle vormen zijn, maar steeds met het doel iedereen aan het culturele leven te laten participeren en zo het gemeenschapsgevoel te bevorderen.

86. Cultuur werkt bevrijdend en verbindend. Kunst in de openbare ruimte werkt inspirerend en zorgt voor een dialoog tussen mensen. We zorgen overall in ons district voor een zichtbare integratie van kunst en betrekken de buurt en de inwoners op een volwaardige manier bij de opwaardering van hun wijk.
87. Bij de inrichting van de publieke ruimte probeert het district kunstwerken een plaats te geven. Daarbij wordt zoveel mogelijk een band met de locatie nagestreefd. We besteden minimum 1% van de middelen van elk project rond publieke ruimte aan de integratie van kunst in die openbare ruimte.
88. Het district ontwikkelt in samenwerking met de vzw Lokaal Cultuurbeleid en de Cultuurraad een gezamenlijke visie op het cultuurbeleid. De cultuurraad wordt actief betrokken bij het beleid en krijgt daarbij de nodige ondersteuning.
89. Het district wil een forum zijn voor podiumkunsten, street art en muziek, en ruimte geven aan kunstenaars en performers om de inwoners en bezoekers te laten delen in hun creativiteit. In het bijzonder willen we beginnende kunstenaars stimuleren.
90. We voeren een actief beleid rond street art. Straatkunstenaars, makers van graffiti en beoefenaars van urban dance moeten een plaats krijgen waar zij met hun creativiteit aan de slag kunnen. Jongeren dienen als volwaardige kunst- en cultuurmakers te worden aanzien. Vanuit ons district zetten we een platform op waarbij street art in de buurt gepromoot wordt. We gaan in overleg over hoe bijvoorbeeld wachtgevels of rolluiken kunnen opgefleurd worden om zo het karakter van de buurt te benadrukken. Het district verfraait de omgeving door ruimte te maken voor street art die verwijst naar de band met de locatie, bijvoorbeeld door de persoon, het boek of toneelstuk naar wie de straat of het plein werd vernoemd, uit te beelden. Zo maakt deze vorm van hedendaagse kunst een brug naar de historie van de wijk wat het gemeenschapsgevoel versterkt.
91. Het district interpreteert het begrip cultuur zeer breed. Alle soorten cultuur zijn belangrijk, van hoge over populaire tot alledaagse vormen van cultuur, van ingebed in wijken tot binnen de muren van de cultuurhuizen, van klassieke en nieuwe tot experimentele vormen... ze verdienen allemaal een plek binnen het lokaal cultuurbeleid. Ook bijvoorbeeld mode, culinaire cultuur of andere cultuurfenomenen die onlosmakelijk met onze stad verbonden zijn vallen hier onder.
92. Het district voorziet financiering via een districtsfonds met een eenvoudig reglement dat de vele kleine en grotere initiatieven laat groeien en bloeien, samen met convenanten voor organisaties met een uitgebreidere werking. We ondersteunen deze organisaties voor wat betreft hun lokale invalshoek. We bekijken de verschillende reglementen kritisch zodat er geen enkel waardevol initiatief door de mazen van het net glipt. Bij de toekenning van subsidies houdt het district prioritair rekening met initiatieven die het dichtst aanleunen bij de uitgangspunten van het bestuursakkoord.
93. Cultuurhuizen en verenigingen worden gestimuleerd om hun doelpubliek te verbreden en initiatieven te nemen om hun werking zelf te versterken.

94. Bij cultuur staat gemeenschapsvorming voorop, met als doel zoveel mogelijk inwoners te laten deelnemen aan en te laten ontdekken wat er in onze stad leeft. Dat impliceert dat kunst zeer divers en multicultureel kan zijn, maar evengoed kan teruggrijpen naar de historie en de wortels van onze samenleving. Het district maakt geen keuzes of spreekt geen oordeel uit, maar streeft naar maximale betrokkenheid.
95. Op die manier bereiken we via kunst en cultuur de huidige inwoners én de nieuwkomers, die zowel zullen ontdekken als bijdragen.
96. Het district heeft maximaal aandacht voor het behoud en de bekendmaking van ons onschatbaar immaterieel en materieel erfgoed. Hiermee kan er een band tussen heden en toekomst gelegd worden. We volgen nauwgezet op welke beslissingen er rond het waardevol patrimonium in ons district worden genomen.
97. Als kruispunt van landen en smeltkroes van nationaliteiten is Antwerpen van oudsher een gastvrije stad, met het Nederlands als gemeenschappelijke taal van alle Antwerpenaren. Initiatieven die nieuwkomers verder vertrouwd maken met het Nederlands krijgen extra ondersteuning.
98. Het district organiseert culturele themajaren en stimuleert lokale artiesten en verenigingen om hierrond voorstellingen en projecten uit te werken. We geven ruimte aan minder bekende artiesten en amateurkunsten om het beste van zichzelf te geven in alle wijken van ons district. Tegelijk zetten we het specifieke karakter van elke wijk extra in de verf. We organiseren jaarlijks een kunstenfestival dat elke wijk in de kijker zet.
99. Er is extra aandacht voor wijken die momenteel geen ontmoetingscentrum hebben om hen zo snel mogelijk een plaats te bezorgen waar de bewoners cultuur kunnen ontdekken en beleven. We nemen hierbij de bestaande buurtfoyers als model.
100. Lokale cultuurverenigingen hebben aan het district een actieve gesprekspartner om te zoeken naar al dan niet tijdelijke repetitieruimtes, projectondersteuning of hulp bij de organisatie van voorstellingen.
101. De rijke literatuurgeschiedenis van de stad wordt in de verf gezet door initiatieven als 'Citaat op Straat' (Linkeroever) te ondersteunen bij de uitwerking van wandelroutes, bezoekersgidsen of evenementen die de burger informeren over de cultuurgeschiedenis van zijn of haar buurt. Hierbij wordt nauw samengewerkt met bibliotheken, cultuurantennes en andere actoren.
102. Het bibliotheekfiliaal werd en wordt meer en meer de lokale culturele ankerplek in wijken en buurten.
103. We laten jongeren kennis maken met zoveel mogelijk kunstuitingen. Zo werden cultuurcheques voor de hoogste jaren van het middelbaar onderwijs uitgewerkt (te vergelijken met de cultuurcheques voor studenten hoger onderwijs). De meeste grote cultuurhuizen stapten hierin mee. Deze cultuurcheques blijven bestaan (met extra aandacht voor jongeren uit BSO en TSO) en de cultuur- en sportweken worden verdergezet.
104. Ook ouderen stimuleren we tot cultuurparticipatie.
105. We willen verder op zoek gaan naar een doorgedreven samenwerking met de grote cultuurhuizen en kunstopleidingen.
106. Het district ondersteunt private initiatieven en stelt haar communicatie- en promotiekanalen ter beschikking voor de promotie van tentoonstellingen.
107. We geven een aantal beelden op de 'Beeldenweide' van het Middelheimpark opnieuw een plaats in ons straatbeeld en plaatsen ook nieuwe beelden.

Evenementen en feestelijkheden

Het district organiseert jaarlijks zelf een beperkt aantal grote en kleinere evenementen. De nadruk ligt daarnaast vooral op de regierol: het district faciliteert en/of ondersteunt. Dit kan zowel via logistieke ondersteuning, subsidiëring of het ondersteunen van de communicatie van deze evenementen. Deze evenementen, en in het bijzonder die evenementen die door het district worden georganiseerd, richten zich op de realisatie van volgende drie doelstellingen:

- Ze zijn gemeenschapsbevorderend en richten zich op het in contact brengen van zoveel mogelijk inwoners van het district om tot een zo maximaal mogelijke gezamenlijke beleving van het evenement te komen.
- Ze betrekken zoveel mogelijk wijken door de evenementen die zich hiertoe lenen telkens op een andere locatie te organiseren.
- Ze bereiken een zo divers mogelijk publiek en spreken verschillende gemeenschappen aan, ze houden rekening met de verschillende leeftijdsgroepen, zijn integraal toegankelijk en programmeren verschillende genres en podiumkunsten.

Daarnaast houden de eigen evenementen rekening met volgende inrichtingsprincipes:

- Er wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen met een voorkeur voor hergebruik en er wordt gemikt op een zo klein mogelijke ecologische impact.
- Bij een gelijkaardig aanbod krijgen Fairtrade-producten voorrang.
- Er wordt een verantwoord alcoholbeleid gehanteerd. Er wordt gewaakt over de wettelijke leeftijdsgrenzen inzake alcoholgebruik en er wordt een aantrekkelijk, creatief en ruim aanbod van niet-alcoholische dranken voorzien.
- Er wordt maximaal beroep gedaan op de lokale handelaars en horeca.
- Bij eigen evenementen verloopt de communicatie in het Nederlands. Bij evenementen die we ondersteunen wordt het Nederlands gebruikt in de communicatie, het artistieke programma wordt zo nodig van een Nederlandse vertaling voorzien.

108. Het district besteedt uitgebreid aandacht aan de viering van het Feest van de Vlaamse Gemeenschap. Het voorziet in een aanbod dat zich niet tot één enkele locatie beperkt en waarbij zoveel mogelijk groepen uit de verschillende wijken en met een diverse achtergrond worden betrokken. 11 juli wordt een feest van alle Antwerpenaren, ongeacht hun afkomst.

109. Het district organiseert jaarlijks in het kader van de viering van de bevrijding van Antwerpen in 1944 in het begin van september een 'Bal van de Bevrijding'. In 2019 wordt deze viering ingebed in de grootschalige herdenking die de stad organiseert naar aanleiding van de 75ste viering van de bevrijding.

110. Het district organiseert daarnaast in de overige seizoenen één of twee grote evenementen.

111. Het district organiseert jaarlijks een feest voor de huwelijksjubilarissen.

112. Na de afronding van een grootschalig heraanlegproject organiseert het district in samenwerking met de lokale handelaars een openingsfeest.

Stadsmakers

In de vele wijken van het district nemen inwoners velerlei initiatieven die sterk verbindend werken. Die initiatieven vormen de basis van het gemeenschapsleven in het district en bevorderen bij uitstek het samenleven. De grote waarde daarvan verdient onze volle steun. We zetten maximaal in op het ondersteunen en faciliteren van dit soort initiatieven in al hun diversiteit. Daarom bouwen we een volwaardige en coherente bevoegdheid wijkwerking uit.

113. Als district moeten we erop inzetten om starters uit welk domein dan ook te coachen en te begeleiden. Het doel van die coaching moet zijn deze starters hun droom te helpen realiseren; niet door hen het eigenlijke werk uit hun handen te nemen, wel door de weg te wijzen en hen te begeleiden zodat ze de volgende keer de juiste weg onmiddellijk zelf vinden. Hiervoor stellen we wijkcoaches aan. Deze kunnen komen uit de administratie, uit ontmoetingscentra of bij voorkeur uit het middenveld.
114. Vanuit het district boden we al een subsidie voor vergroeningsinitiatieven aan. Bij de heraanleg van straten werd door het district ook de aanleg van geveltuinen aangeboden en gesubsidieerd. Ook vanuit Stadsmakers is er ondersteuning voor de aanleg van geveltuinen, het onderhoud van buurtbomen en buurtcontracten (vaak vergroeningsinitiatieven). Dit alles integreren we tot een coherent ondersteuningspakket dat extra armslag geeft aan groenvoorziening.
115. De Burendag, de Buurtboosts en de Lentepoets zijn bij uitstek verbindende initiatieven. Het spreekt voor zich dat we er sterk op inzetten.
116. We blijven speelstraten ondersteunen.
117. Experimentele initiatieven die straatbewoners hebben ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld tuinstraten of toekomststraten, onder meer in het kader van de burgerbegroting, worden blijvend ondersteund.
118. We ondersteunen straatfeesten. Het subsidiereglement wordt kritisch geëvalueerd, waarbij het bevorderen van het gemeenschapsleven vooropstaat.

Senioren

In Antwerpen is het goed opgroeien, maar het is ook een plek waar men zijn of haar oude dag kan doorbrengen en kan blijven genieten van het leven. We betrekken senioren maximaal bij het gemeenschapsleven en spelen bij de inrichting van ons district in op hun noden. We hebben blijvende aandacht voor de soms preciaire financiële situatie van ouderen. Ons district zal, in samenspraak met de socioculturele verenigingen, aandacht en ondersteuning blijven bieden aan de meest kwetsbare ouderen in onze samenleving. Vereenzaming blijft een belangrijk aandachtspunt.

119. We mobiliseren de kennis en energie van senioren. Veel mensen die (pas) op pensioen zijn, leiden nog een zeer actief leven. Hun sociaal kapitaal en hun expertise kunnen veel betekenen voor ons district, bijvoorbeeld als vrijwilliger bij

- huiswerkbegeleiding, bij het laten functioneren van scholen, bij buurtbemiddeling, als peter of meter van bloemperkjes... Antwerpenaren die op pensioen gaan, worden daarom actief benaderd om te peilen naar hun interesses en vaardigheden.
120. We bouwen het aanbod van cursussen digitalisering voor ouderen verder uit. Naast werken met de pc, wordt er ook aandacht besteed aan werken met smartphones, tablets en nuttige webapplicaties.
  121. We betrekken de seniorenraad bij de werking van het district. De adviezen van de seniorenraad zijn belangrijk om het beleid af te stemmen op de bezorgdheden van senioren. Ons district blijft de seniorenraad verder ondersteunen.
  122. Bij de herinrichting van het publiek domein worden buurtbewoners-senioren actief betrokken. Zo zorgen we ervoor dat het publiek domein aangepast is aan hun noden.
  123. We zorgen voor een ondersteuning van senioren die zo lang mogelijk thuis willen blijven wonen. Ondersteuning bij kleine aanpassingen in de woning is daarom nodig. Het district begeleidt mensen naar de juiste instanties om dit mogelijk te maken.
  124. We onderzoeken waar we 'zilveren linten' kunnen aanleggen. Dat zijn veilige routes voor senioren. Op deze routes voorzien we ook sportelementen (beweegroute).
  125. We besteden meer aandacht aan intergenerationele projecten: jongeren die senioren wegwijs maken en omgekeerd. We werken hiervoor samen met scholen, woonzorgcentra en kinderdagverblijven. We gaan in overleg met verenigingen van etnisch culturele minderheden om samen de taalachterstand bij allochtone senioren aan te pakken.
  126. Beweging is één van de beste manieren om preventief je gezondheid maximaal op peil te houden. Daarom werken we beweegroutes uit: een parcours waarbij op stoeptegels bij bankjes, stoepanden en hekjes staat aangegeven welke oefening er kan worden gedaan.
  127. Senioren geven de Antwerpse cultuur en geschiedenis door aan de jeugd. Zo wordt het levensverhaal van senioren vastgelegd in wijkverhalen of -muziek. Dit kan georganiseerd worden in de scholen, bibliotheken, cultuurhuizen of districtshuizen, of als een activiteit van de seniorenraad.

Publiek domein

Het district Antwerpen wil een veilige omgeving zijn voor alle bewoners en bezoekers. Het openbaar domein wordt gebruiksvriendelijk ingericht voor alle gebruikers, mobiel of minder mobiel, met inachtnaam van het STOP-principe. Conflicten tussen voetgangers en fietsers worden vermeden door een duidelijke inrichting van voet- en fietspaden en door correctief ingrijpen. Straten en pleinen moeten zowel overdag als 's nachts overzichtelijk en doorwaadbaar zijn om het risico op ongevallen of criminaliteit te minimaliseren. Hulp- en ordediensten moeten overal makkelijk geraken om de burger bijstand te verlenen. De burger vindt makkelijk zijn weg in het district en voelt er zich veilig en comfortabel. Bij de heraanleg van het openbaar domein staat ecologische duurzaamheid voorop. We zetten in op vergroening, verblauwing en ontharding. Daarnaast houden we rekening met volgende inrichtingsprincipes:

- De kindnorm: een kind moet zich veilig, zelfstandig en comfortabel kunnen verplaatsen.
- Het openbaar domein is ontworpen op maat van senioren, minder mobiele mensen en mensen met een functiebeperking.

128. De volgende legislatuur zal het district het hoge investeringsritme verderzetten. De infrastructuur moet verder worden verbeterd. We bedden projecten zoveel mogelijk in grotere gehelen in. Een aantal grote assen worden fietsvriendelijk ingericht en er worden fietspaden verbeterd of aangelegd.
129. Heraanlegprojecten worden steeds getoetst op de toegankelijkheid voor minder mobiele weggebruikers. Ook tijdens het uitvoeren van de projecten staan minder mobiele weggebruikers en zwakke weggebruikers centraal bij het uitwerken van de verkeersomleidingen.
130. Wegen worden aangelegd zodat ze optimaal bruikbaar zijn voor alle weggebruikers. Bij onderhoud en heraanleg worden systematisch kasseien vervangen, buiten de parkeerstrook, door een fietsvriendelijk materiaal.
131. Het 'Pleintjesplan' wordt verder uitgewerkt: grote, niet-ingerichte openbare ruimtes die zich daartoe lenen worden omgevormd tot buurtpleinen. Zo creëerden we in het verleden het pleintje aan de Miraeusstraat.
132. Het lichtplan wordt verder uitgerold. Hierbij worden oude lampen systematisch vervangen door moderne energiezuinige LED-verlichting. Het lichtplan accentueert ook de verschillende functies in de buurt. Er worden een aantal monumenten en/of monumentale gebouwen met grote erfgoedwaarde uitgelicht via een aangepast lichtontwerp.
133. Het district heeft bij de aanleg van het openbaar domein bijzondere aandacht voor de duurzaamheid van de gebruikte materialen. Esthetiek mag nooit voorrang krijgen op de robuustheid en bruikbaarheid van het gekozen materiaal. Exotische materialen die van de andere kant van de wereld moeten worden aangevoerd dienen vermeden te worden. De levensduur van de gebruikte materialen staat voorop. Hergebruik van materialen worden maximaal nagestreefd.
134. Er wordt bij een heraanleg op toegezien dat de netheid van het openbaar domein optimaal kan gehandhaafd worden. Dit doen we via het voorzien van voldoende vuilnisbakken, het gebruik van onderhoudsvriendelijke materialen, een inrichting die de verspreiding van zwerfvuil afremt...
135. Werven worden proper gemaakt, zowel tijdens als na de werken. Dit wordt in de bestekken opgenomen. Er worden in het bestek ook afspraken gemaakt rond de aan- en afvoerroutes en rond de veiligheid en vlotte doorgang langs van de werf van zwakke weggebruikers.
136. We stemmen openbare werken op elkaar af en proberen de hinder zo klein mogelijk te houden. Verschillende overheden communiceren hierover. Voor de winkelgebieden en horecakernen hanteren we sperperiodes.
137. Er zijn nog heel wat kernen die een beter publiek domein verdienen. We bakenen de komende legislatuur verschillende oude kernen af die de komende jaren moeten worden aangepakt. Mensen moeten terug kunnen herkennen wat het centrum van hun wijk is.
138. De reeds afgebakende zones 30 worden verder ingericht om de snelheid te beperken. Iedere zone 30 krijgt duidelijk leesbare in- en uitgangen.
139. In de wijken Kiel, Noord, Luchtbal en Linkeroever vormen de uitgevoerde speelweefselplannen een leidraad voor het inrichten van veilige kinderroutes. In andere dichtbevolkte wijken wordt een gelijkaardig onderzoek uitgevoerd.

140. Het positieve experiment met de tuinstraat wordt geëvalueerd met het oog op de uitrol van meerdere tuinstraten.
141. We hanteren het STOP-principe. Hierbij staat vooral het comfort, de toegankelijkheid en de veiligheid van voetgangers centraal. Via gerichte campagnes worden weggebruikers bewust gemaakt van het belang van wederzijds respect en verkeersveiligheid.
142. De staat van de voetpaden wordt verder in orde gebracht. Daarom besteden we de komende 6 jaar extra aandacht aan het beheer en onderhoud ervan. Daarnaast fungeert de toegankelijkheid voor moeilijk mobiele personen als leidraad in ons district: duidelijke looplijnen, op de hoofdassen geleidingsstroken voor blinden- en slechtzienden, afgeplatte boordstenen bij zebrapaden en zo min mogelijk obstakels. Bij de heraanleg van straten proberen we maximaal wegmarkeringen voor blinden en slechtzienden aan te brengen. Op belangrijke assen gaan we deze proactief voorzien. Ze sluiten ook maximaal aan op groene paden in de buurt met kleine of grote parken en gezonde lucht.
143. Het openbaar domein is integraal toegankelijk. Voetpaden zijn rolstoeltoegankelijk en zijn voldoende breed.
144. De Via Sinjoor, de wandelweg tussen het Centraal Station en de Schelde, wordt in samenwerking met de stad volledig afgewerkt.
145. In de 16^e eeuwse binnenstad worden woonerven de norm, uitgezonderd enkele in- en uitvalswegen. Op die manier creëren we een wandelstad binnen de Leien zonder de toegankelijkheid voor bewoners in het gedrang te brengen.
146. Wijken met een gelijkaardig karakter qua openbaar domein onderzoeken we om op dezelfde manier in te richten.
147. Het stadsfietsnet biedt het kader voor het uitwerken van een fiets-investeringsprogramma. Hiermee willen we de fietsinfrastructuur (fietspaden, fietsroutes, fietsstallingen...) op een hoger kwalitatief niveau te brengen.
148. Een groter aantal fietsers vereist voldoende capaciteit voor de toekomst, niet enkel de minimumnorm uit het fietsvademecum. We voorzien ons op gebruik door veelzijdige trappers: fiets, elektrische fiets, snelle elektrische fiets, bakfiets, cargofiets, koersfiets...
149. Bewegwijzering van het stadsfietsnet zorgt dat de snelle, veilige, comfortabele fietsroutes ook te volgen zijn door mensen die ze niet dagelijks gebruiken.
150. Schoolomgevingen worden verder verkeersveilig gemaakt. Fietsstraten worden gestimuleerd. Maar ook schoolroutes worden fiets- en voetgangersvriendelijk gemaakt. Hierbij worden leerlingen mee ingeschakeld om via de Route2School app hun schoolroutes in kaart te brengen.
151. Fietsers en voetgangers kiezen voor de snelste weg. Onnodig bochtenwerk wordt daarom best vermeden. Er moeten nieuwe routes ontstaan die fietsers en voetgangers daadwerkelijk willen gebruiken. Op basis van geanonimiseerde big data kan afgeleid worden hoe fietsers en voetgangers hun weg door ons district zoeken.
152. Bij hoge intensiteiten van voetgangers is het wenselijk om trappers een goed alternatief aan te bieden. Zo komen er fietsassen ten noorden en ten zuiden van de Meir-as.
153. Fietsopstelruimte aan kruispunten op fietspaden is essentieel.
154. We voorzien systematisch meer fietsstallingen, ook voorzien op bakfietsen.
155. Kruispunten op drukke wegen worden ontvlochten en conflictvrij gemaakt, tenzij het technisch onmogelijk is.

156. We richten straten in met de toepassing van 'rechtsaf voor rood' voor fietsers. Vooral aan verkeerslichten willen we het comfort van de Antwerpse fietser, ook de kinderen, verzekeren door fietssteunpunten te plaatsen.
157. We moedigen fietsen in de stad aan door te zorgen voor een goede infrastructuur. Zo willen we een vijftigtal openbare fietspompen plaatsen in district Antwerpen.
158. Zeer belangrijk blijft de bereikbaarheid van bus- en tramhaltes. Het openbaar vervoer is voor mensen die minder goed te been zijn het alternatief, dus moeten de op- en afstapplaatsen vlot toegankelijk zijn. Een fijnmazig openbaar vervoersnetwerk met aangepaste transportmiddelen moet gehandhaafd blijven om alle wijken te ontsluiten.
159. Bij heraanleg wordt er gekeken naar de parkeerdruk in de wijk. Hieronder verstaan we alle verkeersmodi: fietsen, bakfietsen, deelfietsen, deelsteps, auto's, scooters...
160. Wanneer parkeerplaatsen voor mindervaliden tijdelijk verdwijnen in een straat of onbeschikbaar zijn door bijvoorbeeld openbare werken, dienen de omliggende straten dit op te vangen. Deze plaatsen moeten met behulp van borden duidelijk aangeduid worden, zodat mindervaliden makkelijk hun weg kunnen vinden.
161. Er zit soms veel verschil tussen parkeerplaatsen voorbehouden voor mensen met een handicap. We standaardiseren de breedte ervan.
162. Nieuwe woonprojecten krijgen aansluiting op het fietsroutenetwerk en op het openbaar vervoer. Ze horen autoluw te zijn met inbandig parkeren, bij voorkeur aan de rand.

Groen

Het groen vervult in onze stad velerlei functies. Het is de tuin van velen die geen privétuin hebben. Onze parken zijn onze groene longen waar sport, spel en recreatie hun plek hebben. Verder voorziet het mens en dier van voedsel en geeft het ook vele dieren onderdak. Daarenboven kunnen we met groen en ruimte voor water inzetten op klimaatadaptatie.

163. Het Stadspark wordt een van de grote projecten voor het districtsbestuur. We maken een omvattend plan op om het gehele park zijn oude luister terug te geven. We betrekken de buurt in een participatieproces.
164. Voor alle parken hebben we een actueel beheersplan waar een investeringsplan aan is gekoppeld.
165. We maken een inventaris van alle groene ruimtes. Bij de groene ruimtes in eigen beheer kijken we naar een maximale ontsluiting waarbij ook de mogelijkheden voor horeca bekeken worden.
166. Een educatief hoogteparcours in één van onze grote parken kan een sterke meerwaarde opleveren.
167. De vergroening van het district staat voorop om te zorgen voor een aangename leefomgeving. Een groenweefselplan wordt opgemaakt. Toekomstbomen, mospanelen, groenslingers, verticaal groen en tuinstraten dragen hiertoe bij. Het moeilijkste deel van het aanleggen van een geveltuin nemen we op ons: we stellen een aannemer aan die

zorgt voor het uitbreken van het stukje stoep en het aanbrengen van teelaarde. Het is ons doel dat elke Antwerpenaar tegen 2024 binnen een straal van 400 meter toegankelijk openbaar groen kan bereiken.

168. We leggen de nadruk op duurzaam groen: ruime wortelruimte voor bomen, grondgebonden verticaal groen, standplaatsgeschikte beplanting die geen irrigatie nodig heeft, groen dat voldoende heeft aan extensief onderhoud...
169. We geven de voorkeur aan grondgebonden groen. Bloementorens en bloemenmanden blijven een waardevolle aanvulling.
170. We promoten buurtbomen en buurtcontracten.
171. Bij de aanleg van het openbaar domein wordt ook rekening gehouden met klimaatadaptatie. Het project 'Klimaatrobuust Sint-Andries' toont hoe een wijk in zijn geheel samen met de inwoners kan aangepakt worden. Dit breiden we uit naar meerdere wijken.
172. Naast vergroening willen we ook opnieuw blauw/water in het district in beeld brengen. Het uitgangspunt bij de aanleg van het openbaar domein is dat we ontharden. Enkel waar echt nodig verharden we. Er wordt zorg voor gedragen dat regenwater voldoende in de grond kan indringen. We starten een participatief traject rond ontharding en vergroening van het openbaar domein: bewoners tekenen op het voetpad of op een plein hun gewenste groenvak en overtuigen hun burens om dit te steunen. Het district checkt de haalbaarheid en voert uit. Het onderhoud kan bij inwoners of bij het district zitten.
173. Voortuinen zijn vaak doorheen de tijd verhard geraakt, en ook veel achtertuinen hebben dat lot ondergaan. We sensibiliseren met 'Operatie Steenbreek' om voortuinen te vergroenen en laten ons inspireren door www.operatiesteenbreek.nl.
174. Het aantal bomen en groen binnen het openbaar domein breiden we systematisch uit.
175. We werken een eenvoudig systeem uit waarmee je het groen in je straat kan identificeren, dit geeft de kans om achtergrondinfo mee te geven en kan educatief ingezet worden.
176. Veel inwoners kopen een kerstboom met kluit, we stellen een kerstbomenweide ter beschikking waar ze hun boom kunnen laten overzomereren.
177. Samentuinen werken verbindend en educatief en leveren lekkere lokale groenten op. Allerlei vormen hiervan moedigen we aan.
178. Bij aanplant van groen, hebben we extra aandacht voor eetbaar groen (bessen, noten, kruiden). We bekijken de aanplanting van een 'tiny foodforest' met een partner. We bieden bij meerdere gelegenheden fruitbomen aan onze inwoners aan die ze in eigen tuin kunnen planten: goed voor bestuivers, leerrijk voor kinderen en nog lekker ook.
179. Ook in de stad kan een veel grotere biodiversiteit gerealiseerd worden dan nu vaak het geval is. Dit maakt het groen minder kwetsbaar en het ondersteunt bijen en andere bestuivers, tuin- en parkvogels en zelfs kleine zoogdieren.
180. Heesters en struiken zijn essentieel voor tuin- en parkvogels. Het volume hiervan wordt opgedreven, met een voorkeur voor bloeiende en vruchtdragende soorten.
181. We werken een stadsplan uit met daarin alle (verborgen) grote en kleine groene parels en groene verbindingen. Er zijn er meer dan de meeste bewoners beseffen.

Dierenwelzijn

In de stad wonen niet alleen mensen maar ook zeer veel dieren, zowel huisdieren als dieren in het wild. Hoewel dierenwelzijn grotendeels een stadsbevoegdheid is kan ook het district hier een aan tal positieve maatregelen nemen.

182. Waar er ruimte is worden hondenloopzones voorzien, zoals bijvoorbeeld aan de Sporthal op Linkeroever of aan het toekomstige Droogdokkenpark of de Scheldekaaien op het Zuid. We mikken ook op minstens één extra hondenspeelzone.
183. Bij eigen evenementen of evenementen die we ondersteunen wordt enkel geluidsarm vuurwerk gebruikt.
184. Bij de belichting van parken wordt rekening gehouden met de fauna in het park.
185. We houden rekening met de biodiversiteit. Ons district faciliteert onder meer het plaatsen van bijen- en vleermuiskasten en zorgt voor nestgelegenheid voor vogels.
186. We onderzoeken de installatie van poepzakkokers, een specifiek type vuilbak voor hondenpoepzakjes.